
Projev rektora k předání docentských dekretů květen 2008

Projev rektora k předání docentských dekretů květen 2008

Vážené docentky a vážení docenti, spectabiles, honorabiles, amici clarissimi, drazí hosté, dámy a pánové, k samé podstatě univerzity patří zdánlivý protimluv: je totiž komunitou individualit. Dnes se toto společenství sešlo, aby oslavilo individuální osobnosti. Vždyť co jiného znamená proces habilitace, který dnes slavnostně završujete, než důkladné prověření univerzitní komunitou, že Vaše individuální schopnosti, vlastnosti a úspěchy Vás právem řadí mezi vědecké a pedagogické osobnosti, které tvoří páteř fungování tak impresivního organismu, jakým je Univerzita Karlova.

Odedávna patří k charakteristikám UK, že pro přípravu studentů na budoucnost využívá i bohatých zkušeností – pozitivních, ale i negativních – ze své předlouhé historie a tradice. I proto se k dnešnímu slavnostnímu předání docentských dekretů scházíme právě v těchto historických prostorách Karolina, které více než cokoliv jiného ztělesňují identitu a hodnoty UK a její stěžejní význam pro celou zemi. Jste prvními, kdo získávají docentský dekret v roce kulatého 660. výročí založení naší univerzity. Když jsme si v těchto prostorách zakladatelský akt Karla IV. 7. dubna připomínali, bylo na místě zmínit, jak úspěšnou cestu univerzita ušla od konce komunistického režimu jak na poli vzdělávacím, tak v kvalitě a kvantitě vědecké práce a její mezinárodní prestiže. Při dnešní příležitosti k tomu zbývá dodat, že úsilí Vás, kteří jste se připravovali na habilitaci, k těmto výsledkům podstatnou měrou přispělo. Univerzitní společenství od Vás nyní právem očekává, že jako docenti budete charakter univerzity jako centra vědění, vzdělanosti, poznávání a kultivace intelektu a mravních hodnot dále rozvíjet a posilovat.

Jakkoliv je pro habilitační proces velmi podstatná vědecká práce (jak jste ostatně měli příležitost poznat „na vlastní kůži“), rád bych se nyní chvíli zastavil u aspektu etického. Celý vznik a vývoj soudobé vědy je esenciálně postaven na etické premise, že když kolega tvrdí (publikuje), že cosi zjistil, naměřil, že mu můžeme stoprocentně věřit. V dobách, kdy se relativně primitivním vědám věnovalo pár vzdělavců, zhusta šlechtického původu a obvykle jako vlastnímu koníčku bez kladného ekonomického přínosu (a také bez valného bezprostředního praktického dopadu), nebyl s touto premisou v podstatě problém. Dnes samozřejmě žijeme ve zcela jiném světě. Vědecká práce je zdrojem obživy a konkurence o tyto zdroje je obrovská. Přitom praktické důsledky výsledků na celé populace mohou být značné. Význam morální integrity a odpovědnosti vědecké osobnosti za těchto podmínek dramaticky narostl. Všichni víme, jak devastující může etické selhání být pro vědce, ale i pro jeho instituci. I proto Vás žádám, abyste ke slibu, který je centrální součástí dnešního obřadu a kterým se k etickým hodnotám univerzity přihlašujete a zavazujete, přistoupili se vši vážností.

Tento slib také zakládá resp. prohlubuje Vaši sounáležitost s univerzitou. Nejste jen tak nějací docenti. Stáváte se docenty Univerzity Karlovy. Turbulentní dějiny této univerzity jsou plné příkladů osobností, pro které tato vazba na univerzitu byla neporušitelná, a díky nim je univerzita tím, čím dnes je. Snad nás bezprostředně nečekají až tak turbulentní doby, jako v nejtěžších obdobích univerzitní historie, ale vnější podmínky pro fungování univerzity zdaleka optimální nejsou a soudržnost akademické obce je v takové situaci klíčová.

Mluvím-li o suboptimálních podmínkách pro fungování univerzity, nemám samozřejmě na mysli takové ještě před dvěma dekádami nemyšlitelné samozřejmosti jako čilou výměnu studentů i akademických pracovníků mezi stovkami spolupracujících institucí – zejména velmi prestižních – po celém světě. Vždyť v tomto klíčovém aspektu univerzitního fungování jsme během pár let dosáhli předního místa v Evropě. Mám na mysli zejména ohrožení v podobě mimořádně nešťastného a s univerzitou nedojednaného plánu na konverzi fakultních nemocnic na firmy bez faktického vlivu univerzity, resp. jejich lékařských fakult. Mám na mysli stagnující či dokonce reálně klesající veřejné financování vzdělávací a investiční činnosti na vysokých školách, a to navzdory kvalifikovaným mezinárodním doporučením k opaku. Mám na mysli otevřenější či maskovanější úvahy o omezení autonomie českých vysokých škol, která je přitom v současném chápání jednoznačně vnímána jako esenciální předpoklad jejich rozvoje a globální konkurenceschopnosti. Současnost je ale nesporně také dobou mimořádných příležitostí. Pokud se podaří započatá reforma financování vědy v původních intencích, snad bude kvalitní výkon ve vědecké práci spolehlivě přinášet prostředky na její další rozvoj. A nespornou příležitostí je také bohatý, i když náročný evropský sedmý rámcový program vědy a výzkumu. Mimochodem, pro pomoc s jeho mimořádně náročnou administrací jsme zřídili centrální podporu. Mezi příležitostmi je také na místě počítat rostoucí důraz na praktické – a tedy potažmo i komerční – uplatnění výsledků výzkumu. I pro tuto oblast, která není pro většinu výzkumníků vůbec triviální, jsme nedávno zřídili centrální kvalifikovanou podporu v podobě dedikovaného Centra pro přenos poznatků a technologií. Příležitostí je i připravovaná injekce do výzkumné infrastruktury z evropských strukturálních fondů, jakkoliv jsou z ní kontraproduktivně a nesmyslně vyloučena pražská pracoviště.

Přeji-li dnes Vám, vážené docentky a vážení docenti, abyste se těchto příležitostí ve své další práci chopili a kreativně a úspěšně je využili, přeji vlastně totéž Univerzitě Karlově. Kromě toho je ale dnes na místě Vám popřát i neustále

proměnlivou, stimulující a uspokojující interakci se studenty a také mnoho spokojených chvil s Vašimi nejbližšími. Pokud jste na tom při přípravě habilitace byli podobně jako já, pak jste si jich v poslední době příliš neužili (a oni Vás). Přitom jsou to právě tyto vztahy, jejichž harmonické uspořádání je dlouhodobým předpokladem spokojenosti životní a tedy i vyrovnaného a inspirujícího výkonu pedagogického a vědeckého.

Vážené docentky, vážení docenti, vy jste těmi, na nichž záleží budoucnost vědeckých oborů pěstovaných na naší Alma Mater, jste těmi, kdo střeží bohatství naší společnosti a především těmi, kdo jej dále rozšiřují.

Jsem proto opravdu rád, že vám mohu poblahopřát k úspěchu, kterého jste tvrdou prací dosáhli, a vím, že jste si je po právu zasloužili. Přeji Vám, aby vám vaše práce i nadále přinášela potěšení a uspokojení a aby jste byli hrdí, že jste součástí akademické obce Univerzity Karlovy.

Srdečně Vám všem gratuluji!

QUOD BONUM FELIX FAUSTUM FORTUNATUMQUE EVENIAT!